

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egész évre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyílttéri közlemények mérsékelt áron számítatnak.

A községek hivatalos nevei.

A „Hunyadvármegyei történelmi és régészeti társulat” f. évi szeptember hó 22-én Petrozsényben tartott évi rendes közgyűlésében számot adott múlt évi munkásságáról s a többi között a titkár felmentette, hogy a társulat egy bizottságga foglalkozott Hunyadvármegye községei névnek hivatalos megállapításával is s megállapodását illetve döntését már fel is terjesztette, a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz.

Ezen döntés az egész vármegye minden községét közvetlen érinti.

Nagy elismeréssel és köszönettel tartozunk a történelmi társulat azon tagjainak, kik e valóban nagy feladatra vállalkoztak, lévén a vármegye községeinek száma: 426. Ugyan is az:

1. Algyógyi járásban	35
2. Brádi	29
3. Dévai	56
4. Hátszegiben	67
5. Hunyadiiban	52
6. Körösbányaiban	35
7. Marosilyeiben	76
8. Petrozsényiben	14
9. Pujiban	28
s a Szászvárosiban	34
Összesen	426

község.

Ezen 426 község közül több mint 3 városnak új nevet kellett adni, még pedig tekintettel első sorban az illető vidéken régebben alkalmazásban volt magyar hangzású nevek, az illető községnek, vagy vidéknek hegy- és vízrajza, egyéb természeti tulajdonságai továbbá népességi, gazdasági és kulturális viszonyai nem különben történelmi emlékei kellett, hogy utmutatásul szolgáljanak.

Mindezeknek figyelembe vétele sok tudást, körültekintést és a helyviszonyok tüzetes ismeretét feltételei.

Nem vonjuk kétségbe a tört. társ. kiküldött bizottságának minden körülményre kiterjedő figyelmét s megvagyunk győződve, hogy egész lelkiismeretességgel felkutatta és kritikai szemmel bírálta a községeink nevére vonatkozó okiratokat és kűtföket. De midőn látjuk, hogy trencsénvármegye 387 községe közül 518-nak változtatták meg a nevét s Szepesvármegye községeinek az Országos községi törzskönyv-bizottság által megállapított és jóváhagyott sorát nyomban a jóváhagyás után ki kellett igazítani, nem méltánytalan óhajításunk lett volna, hogy a tört. társ. által megállapított községnevek a vármegye lapjaiban nyilvánosságra hozassanak.

Minket első sorban a petrozsényi szolgabírói járás községneveinek megállapítása érdekelt. Minden eszközzel igyekeztem legalább e községek megállapított új neveiről tudomást szerezni, de a bizottság elnöke ezt hivatalos titoknak tekinti, jóllehet az 1898. évi IV. t. cikk alapján 125.000/1908. november 28-án kiadott belügyminiszteri rendelet 7. §-ának harmadik bekezdése elrendeli, hogy: „A végrehajtó-bizottság vonatkozó megállapodás az érdekelt községek tudomására hozassanak . . . a melyek kötelesek véleményüket nyilvánítani, de mivel értesülésem szerint Hunyadvármegye községeivel ez nem fog megtörténi a nyilvánosság előtt kell az ügyet szellőztetni, mert egy századokra kiterjedő intézkedés megérdemli, hogy az érdekelték kellő figyelembe részesítsék. Az eddig Gyulafehérvárról őrzött Battyáni-féle levéltár okiratai között a Zsilvölgy községeinek magyar nevei

megtalálhatók p. o. Kimpului—Nyág — Nagy-mező; Lupény — Farkaspataka; Barbatyén — Zsil-Borkétviz stb.

A mi Petrozsényt illeti, sokan vannak, kik szeretnék mostani nevét megtartani, azzal érvelném, hogy a hivatalos Petroseni-ben az s, z-s-re, az e, é-re s az n mellé egy y téve eléggé magyarosan hangzik, hogy: *Petrozsény*.

Arra azonban nem lehet számítani, hogy bármily hathatós befolyások érvényesítésével is e név megmaradhasson; de bármily megtisztelő is reánk nézve azon nagy történelmi név, mellyel a történelmi-bizottság felakarja ruházni Petrozsényt, még is hivatkozunk kell az idézett belügyminiszteri rendelet 3. §-nak. d) pontjára, mely szerint: „ . . . a község valamelyik részének megjelölésére használt jelenlegi név általánosítandó az egész községre.”

Már pedig Petrozsénynek a Maleapatak balpartján levő része, mely az egész községnek egy harmadát teszi, 38 éven át hivatalosan, közokiratokban is: *Dedgygyarmat* néven ismeretes. Község nevek megállapításánál a politika hullámszámai nem lehetnek oly befolyással, hogy a Deák Ferencz neve, bármi okoskodással is mellőztessék. Tehát Petrozsénynek, az országos törzskönyvbe iktatandó neve nem lehet más mint: *Dedgygyarmat* Petrilának is egy nagy telepes része szintén 38 év óta Lónyaygyarmat, a nagy pénzügyi tekintély, volt pénzügyminiszter s később miniszter elnök nevével hívatik, ki a Zsilvölgy bányászatának fellendülésére nagyon sokat tett s érdemei elévülhetetlenek; miért ne lehetne e községre általánosítani a *Lónyaygyarmat*, vagy *Lónyaybánya* nevet.

Ha még is kikérnék a községek véleményét, remélem, hogy az illető képviselő testületek tudni fogják kötelességüket s ha nem kérnék is ki, meglehetne találni a módját, hogy kívánságaikat érvényesítsék a vármegye közgyűlése előtt.

Nagy Miklós.

„PETROZSÉNY ÉS VIDEKE” TÁRGÁJA

Történelem és turistaság.

Dr. Hermann Antaltól.

(Üdvözlő beszéd. Petrozsény, 1907. szeptember 22.)

Örömmel üdvözlöm a hunyadvármegyei történelmi és régészeti társulat XXVII. közgyűlését. Mint a ma reggeli tündéri kiránduláson a tündöklő meleg őszi nap végre is diadalmasan eloszlatja a nehéz ködfolyót, mely elborította sovár szemeink elől a Zsilvölgy gyönyörűségeit, úgy e társulat is arra van hivatva, hogy bevilágítson abba a ködhomályba, a mely még elfüdi e vármegye régi századait. Nemzeti számonkérő szék e társulat. Revindikában számonkéri a múlttól e vármegye elsikkadt magyarosságát a dicső Hunyadiak örökét. És hűséges gondos szavatartó kegyelettel gyűjti és leltározza a multak hagyományait, nemzetünk e legbecesebb kincsét. Muzeuma vajha minél előbb méltó hajlékot nyerne, hogy az ősi sziklavár alatti Magua Cutia ismét büszkesége legyen e vármegyének.

Büszke vagyok, hogy üdvözölhetem e nagyérdemű társulatot most is, mint már sokszor az Erdélyi Kárpát Egyesület e testvér társaság nevében, mint muzeumának tiszteletbeli igazgatója. Testvér nemcsak a legmelegebb rokonszenvvel fogva, hanem a czélok, törekvések, sőt eszközök rokonságára nézve is. Az önök területe, a mi területünk legérdekesebb része, a mely klaszikus alkalmat kínál programmunk minden irányának alkotásokkal való megvalósítására. Reánk nézve a táj nemcsak hegy és völgy, nemcsak havas és róna. Nekünk minden vidékünk első sorban e gyönyörű szent haza integráló része. Mi

turisták keresünk e föld legérdekesebb termékét, az embert, a népet. Mi keressük, érezzük és kegyelettel kultiváljuk e föld lelkét a történelmet. Muzeumunkban oltárt emeltünk a néprajz, a történelmi kulturának. Mert a néprajz a nemzet széles alaprétegének meg nem írott belső története. A régészet pedig a mult néprajza, a mit a jelen néprajza a jövő régésze lesz.

De megvan a viszonyosság is. A ki fogyanatosan behatóan, a legelső forrásokból akar foglalkozni az önök társulata tudományos feladatának bármelyikével, annak turistának, kell lennie. A történelem nem a történetesen, azaz véletlenül történt események halmozása. A természetes törvények eredményeinek láncolata. Valamely ország vagy vidék földrajzi helyzete, természeti viszonyai szabják meg sorsát, azaz történelmét. Csak az események színhelyének tüzetes ismeretével lehet biztosan megítélni azok okait és következményeit. Ilyen állandó helyszíni szemle, a mi turistaságunk. Nagy események helyére zárandokolva, mint egy közvetlenül érezzük a történelem tettét. Az emlékekből érthetően szól hozzánk e história szelleme s a turistát kísérel turul madár, nem egyéb, mint az általános emberi igazsággá stilizált helyi történet.

És a régészet tárgyai sem jönnek el a tudós dolgozó szobájába. Van még belőlük sok ismeretlen is, de nem az országot szelén. Azokért el kell menni turistáskodni, azokat *in situ* kell felkeresni. A régiségkufár megteszi, s orrunk elől elviszi multunk legdrágább emlékeit, külföldi már e munkát megkapta és így magát is gazdagítván velük. Nagyon sok lappangó értékes régiségre meg éppen csak sürű járás-keles közben bukkanhatunk. A ki meg éppen arra törekszik, hogy leletekké változtassa az őstörténet rejtett kincseit, melyeknek

nálunk többnyire még a föld a legmegbízhatóbb konzervátoruk, annak éppenséggel turista-érzékkel kell bírnia. Az, a ki élesen megszokta figyelni a talaj domborzati viszonyainak aprólékosságait, útjának minden jelenségét, a ki ismeri a jelen primitív népélet szituációját, a turista leginkább alkalmas arra, hogy felismerje az ősember nyomait. A prehistoriában valóságos kincstáruló varázsvessző a turistaság.

A néprajznak a turistasághoz való viszonyát, e kedvelt témát, már több ízben fejtegettem. Ez alkalommal csak egy klaszikus példájára mutatok rá annak, milyen pompásan megfér a kettő egymással. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület legszebb alkotása a néprajzi muzeuma, mellyel méltó tartalmat adott a dicső Hollós Mátyás szülőházának, a mely az országnak elsőrendű mintaszertinek elismert, sokat irigylet illyenmő gyűjteménye.

Legyen szabad a magam nevében is üdvözölni e társulatot, melynek vezetőihez szép és kegyetes emlékek fűznek. Nekem is drága mesterem volt a megdicsőült elnök, gróf Kun Géza, kit szelemének fensége magasán kiemelt körünk, de a ki lelkének mélysége egész közel hozott szívünkhöz. Az ő lelke él nem csak halhatatlan műveiben, hanem közvetlenül mi bennünk. A jelenlegi elnök nem csak család, hanem lélek szerint is rokona, szelemi örököse, a ki most elnökül a gyűlésünkben, a vármegye nagyérdemű alispánja most is tanujelét adta annak, hogy közvetlen részese Kun Géza nagy szelemének. Az ő elnöklése szimbolikus jelentőségű. A kulturának a vármegye első gondjai közzé kell tartoznia. A tudományak nem szabad idegennek lennie a közigazgatásnál.

A régi kőipróbált gárdából jól esik itt látnom a lankadatlan buzgalmu Mailand Oszkár muzeum igazgatót, örök ifjú barátomat számos régi, jó emberemet, kikkel hajdan együtt munkálkodni törekedtem, hiányzik most sorainkból. De megvigasztal az a tudat, hogy a kik az ő nyomaikba léptek, nem gyöngye epigonok, haza nem ütközökkel kongeniális alkotó erők. És mégis,

KÜLÖNFÉLÉK.

Öfelsége névünnepét f. hó 4.-én a felkent apostoli Király iránti hódolat kifejezésre juttatásával ülte meg Petrozsény közönsége. A templomokban hálaadó isteni tisztelet volt, s buzgó imádság szállt a királyok királyához az agg uralkodó boldogságáért.

Október 6-ika. Mely sóhajtsa tür a mai napon az ég felé. Nincsen a világ egyetlen nemzetének szomorúbb és egyben fenségesebb Golgothája az aradi vesztőhelynél. A dicsőült vértanúk emléket az idők végtelenségei kegyelettel s szentséggé őrizi az utókor. E napon gondolatainkkal oda szállunk a hősök hőseinek csendes sírjához, a hazafias szent oltárához, hogy erőtelkesedést, kitartást, ha kell, harezi készségeit mérítsünk abból az áldozatból, a mit ők hoztak érettünk.

Október 10.-én a szociálisták országos tüntetésre készülnek. Hogy miért, annak Bokányiék a megmondhatói. Azt állítják, hogy az általános szavazójog mellett az országgyűlés megnyitása napján demonstrálnak. Hogy van-e erre szükség, akkor, midőn a kormány nyilvánoságra hozta, hogy a választási törvényre vonatkozó javaslatot a törvényhozás elé terjeszti, mindjárt az ülészek elején. No de a haza ellenségeinek heceire van szüksége. Mit törődnek azzal, hogy a félrevezetett s eszközül használt munkások ezreit a napi munkától elvonják, családjuk szájából a kenyeret kivesszük s ekszisztenciájukat kockáztatják. Az ő elemük a zavaros, a miben halászhatalnak.

Megnyugvással konstatálhatjuk, hogy Petrozsényben s a Zsilvölgyben a józan gondolkodású munkások nem vették be a maszlagot s nem is gondolnak az indokolatlan munkamegszűntetésre, a mit a munkaadók — éppen úgy, mint az államvasutak igazgatósága — a munkateltetés megtagadásának s a munkából való elbocsátás indokának tekinthetnének. Józan gondolkodású ember nem teszi kockára a kenyerét okatlan hecezelődök nyilvánvaló érdekeért. A népjogok érvényesülése, úgy a nemzeti kormány, mint a törvényhozás főtörvénye lévén, esztelenség dőngetni a nyitott ajtót. Az itteni munkásoktól ilyen döresség eszközévé nem süllyed le.

A vasárnapi munkaszünet és a kereskedelmi alkalmazottak. A kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete legutóbb tartott választmányi ülésén több indítvány hangzott el, hogy a vásári vasárnapi munkaszünet érdekében országos mozgalmat indítsanak. Hosszas vita után elhatározták, hogy a mozgalom megindítását elhalasztják, elvárják a kormánytól, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és Szt. József kereskedelmi államtitkár kiltatásba helyezze, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslatot még ez évben a Ház elé terjeszti. Állást foglalt a választmány a munkabiztosítási hivatal azon elvi határozata ellen, hogy tápbér az alkalmazottat nem illeti meg, ha rendes

fizetése van. Ez ügyben, valamint a végrehajtásról szóló törvényjavaslat rájuk nézve sérelmes intézkedései tárgyában nagyobb szabású mozgalmat indítanak.

Becs — Wien. Szeged város tanácsnak valamely katonai ügyben dolga akadt Bécs városának magisztrátusával. Az aktát a tanács kiadó borítékba zárta s a borítékot annak rendje és módja szerint meg is címezte a következőképp:

A birodalmi fővárosi tanács katonai ősszeirői hivatala nyilvántartási osztályának.

Most a kiadó viszondlatta a borítékot, a mely felbontatlanul jött vissza s rajta a következő írás volt olvasható, persze német szövegben:

Nem fogadtatik el, mert a német helységnév: Wien hiányzik.

Lám, az osztrákok milyen önértékesek. Bezzeg nálunk a nemzetiességek büntetlenül használhatják az általuk elferdített helységneveket.

Sőt magyar hatóságok idegen község neveket használnak. A napokban a brassói községi bíróság: „Kronstädter Gemeinde-Gerichtnek” címezte magát a petrozsényi községi bírósághoz intézett íratban s ezen címre kért értesítést az intézkedésről.

Tűz. Maderspach Viktor fürésztelepén 2.-án éjjel elhamvasztotta a tűz a kovácsműhelyt. A kár bár jelentékeny, nagyrésze biztosításból megtérül.

(—) **Helységnévtár.** A Magyar Szent Korona Országai Helységnévtárának újabb, 1907. évi kötete most jelent meg a Magy. Kir. Központi Statisztikai Hivatal gondos szerkesztésében és kiadásában. A Helységnévtár legutóbb tudvalevően 1902-ben jelent meg, azóta azonban a közigazgatás minden terén és az üzleti élet minden ágában alig nélkülözhető segédkönyv már teljesen elfogyott, a kereskedelmi minisztert most arra birta, hogy a statisztikai hivatal által újabb kiadást rendeztesse a Helységnévtárból.

Az új Helységnévtár fölvetve a községek egyházi beosztására vonatkozó adatokat is, melyeket 1895. óta állandóan mellőztek s nemcsak az anyaegyházakat mutatja ki, hanem a főközségek és szórványok hovatartozását is. Egészen új a községek telekkönyvi hovatartozásának feltüntetése. A legutóbb megjelent Helységnévtár óta sok változás történt a községek és egyéb lakott helyek elnevezésében is. A község- és egyéb helynevekről szóló 1898. évi IV. t.-cikk alapján szervezett országos községi törzskönyv-bizottság a legutóbbi Helységnévtár megjelentése óta nem kevesebb, mint 24 vármegyében fejte be a községek és egyéb lakott helyek neveinek rendezését s így az 1902. évi rendezett hat vármegye község neveivel együtt már 80 vármegyének van, melyeknek község- és egyéb helynevei a belügyminiszter által véglegesen megállapítottak és törzskönyvvezetettek. E községneveiken kívül végleg megállapították a rendezett tanácsú városok neveit s kötelező használatra íratott elő a vármegyék és törv. jogu városok neveinek. A véglegesen megállapított és törz-

könyvvezett községneveket a többi községnevektől csillaggal különbözteti meg a Helységnévtár. A nagy körültekintéssel szerkesztett új Helységnévtár kiadásával valóban derék, dicséretreméltó munkát végzett a m. kir. központi statisztikai hivatal. Helységnévtár ára 12 korona.

Regény. Kedden reggel egyik nyilvános mulató helyen kellemetlen zaj verte fel a házbeliék nyugalmát. *Schenk* Gyula fiatal bányászgyerek (alig tízezer éves) szerelmében esalódottan két revolver lövéssel megsebesítette a szeretőjét, ki vele már egyszer közös háztartásban élt s ottan megszökött. Ime az idők jele. A teljesen józan, bár ekszaltált fiatal ember valósággal mézszárlási szándékából megjelenik egy olyan helyen, ahol ugyanis olcsó a szerelem s ölni akar, mert esalódott, ki akarja itani ott a leányt, a kit pedig el se tud tartani. Beszéli, hogy már egy alkalommal azt a házat fel akarta robbantani dinamittal, de terve nem sikerült. O tempore, tomores! A megszökött fiatal embert a csendőrök keresik.

Meghatározott időre való felébredés. Ez sok ember szemében elérhetetlen művészetnek látszik; különösen pedig a korai felébredéshez, a melyet annyi közmondás dicsér, valósággal külön tehetség, vagy legalább is egy jól járó ébresztőóra szükséges. Azonban sajnos, az ébresztőórák csak ritkán járnak jól; marad tehát, mint egyedüli szer, csak a tehetség. De annak sem kell végleg kétségbeesni, aki ezt a becses képességet nélkülözi, mert ezt a művészetet gyakorlat útján el lehet sajátítani, sőt annyira vinni, hogy az agyvelő a legjobb „weekend” is pótolja. Bebizonyított dolog, hogy erőteljes akarat segítségével csakugyan lehetséges a kívánt órára az álomból felébredni.

Egy orvos ily irányú megfigyelése azt mutatta, hogy az agyvelő harminchárom esetben legfőleg egy negyedórát később meg. Annál hamarabb ébred fel az ember, mennél korábbra esik a meghatározott idő az illető megszokott felkelése idejéről. Az ébredés egyiknél hirtelen, mintegy lökésre történik és az illető azt hiszi, hogy elmulasztott valamit, a másikkal teljes nyugalommal, anélkül, hogy kitűzött szándéka eszébe jutna.

Vannak, akik a meghatározott időt megelőző órában nyugtalanul hánykolódnak és elmulasztott felébredésre vonatkozó álmaik vannak. Legpontosabban ébrednek föl alacsonyabb műveltségű emberek: parasztok, eselések, nehezebben a magasabb műveltségű társadalmi osztályokhoz tartozó és ideges természetek. Az elalvás is különböző.

Némelyek, attól való félelmükben, hogy a határidőt elmulasztják, csak nehezen alszanak el, mások eszmekapcsolódást keresnek a felébredéshez; akadnak olyanok is, akik ép úgy azonnal elalszanak, mint rendszeren. Fel lehet tenni, hogy az egész folyamat az auto-suggestio (sugallat) egy neme, épp úgy, mint a delejes álomba merült embernek sugallat után meglehet parancsolni, hogy bizonyos meghatározott időben valamit tegyen, anélkül, hogy erről tudomása volna.

Egyébiránt a kísérletet mindenki önmagán is megpróbálhatja.

Az emberi erőről. Browne Chrigton James kitűnő orvos érdekes előadást tartott az emberi erők edzéséről. Az élet legerősebb szaka 25–40 év között van, ami azonban nem jelenti azt, hogy ez időn túl az ember teremtméltéppessége kisebb legyen. Ellenkezőleg. A legszébb találmányok negyven éven jóval túl levő emberektől származnak. A legnagyobb szónokok például 45–55 év között aratták legszebb győzelmeiket, épp úgy a művészek is. A munkásember izmai 45 éves kor után engednek, de többnyire azért, mert túlsokat dolgozott életében. Minden ember különben elérhetne száz évig, ha nem lenne kitéve mindenféle, az életet romboló hatással bíró körülményeknek, ha rossz szokásokról leszoknék stb.

CSARNOK.

A MEGNÓTT KUTYA.

Barna szemű kisasszonynak

Hoztak egyszer egy ölelet,

Zsebbe hozták, ölebe tették,

Soha ennél kedvesebbet!...

A kisasszony úgy ujjongott,

Becézgette, emelgette,

Tenyereiből itatgatta,

Puha keblén melengette.

Sok ezerszer megcsókolta,

Ujjával végig mérte,

„Nem fog nőni!” aggva kérdi,

Aki hozta, azt igérte.

nimtha valami hija volna a dolognak. Építgetjük a szelemi kulturapalotát. De, mintha a haladásnak nem volna kellő látozóját. Mint, mikor a monda szerint, „tizenkét kömives össze tanakodik, magas Déva várát, hogy felépítessek.” Falazzuk be mi is épületünk fundamentumába szenvedélyeink, örüink, gyarlóságunk dédelgetett magzatát, a partoskodást és gyorsan, megvitathatatlannal fel fog épülni Déva új vára, e megyebeli magyar kultúra.

Különös öröme szolgál, hogy Petrozsényben gyűlünk össze ez ünnepélyes alkalomra. Felmelegszünk arra a gondolatra, hogy három ezer millió köbméter fekete gyémánt van alattunk. E város ideális példája annak, hogyan teljesülhet ma az ipar révén Szechenyi szózata: Magyarország nem volt, hanem lesz. Főreosó helyen, az ország szélein, néhány év alatt a kultúra esodait teremtetett itt meg a bányatársulat, melynek itt vendégei vagyunk. E hajlék az új kaszinó a praktikus komfort, a modern műzles mintakepe. S az anyagi kultúra virágzása előidézi a szellemi műveltség lendületét is. Előkelő tudományos intézet, példás vezetésű főgimnáziuma világosságot terjeszt, melyek vetélkednek a villamos ivlámpákkal. S a különböző népelemek szívárványeszméi egyesülnek itt a magyar kultúra, nemzeti szellem tiszta fehér napfényében.

A kultúra ez alkotásai a természeti szépségek legékeesebb keretében vannak foglalva. Egészen stilszerű volt, tehát, hogy a mai ünnepnap a turistaság jegyében kezdődött. A szurdoki gyönyörű kirándulás s a Déváról ide vezető vasutvonal is elegendő annak a bizonyítására, hogy e vármegye Erdély történelmének és természeti kincseinek klerikus földje, a táj szépségeinek is valóságos Yellomosone-parkja, az erdélyi turistaság eldoradoja lehetne. E ezzel szemben azt kell tapasztalunk, hogy e vidéken nincs kellő érdeklődés a turistaság iránt, hogy e megyében igen kevés történik arra a célra, hogy ezt a kis Svájcot megnyissák ország-világ turistái előtt. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület, országgrészük magyar turistaságának lankadatlan buzgalma apostola, a mely

azért járja az országot, hogy minél jobban megismeresse és megszerethesse, a mely sötélya kulturák és jólétet terjeszt, több ízben megpróbálta szervezni és fellendíteni a megyebeli magyar turistaságot, eddig maradandóbb siker nélkül.

E vidéken alig van száz lakosság. És a nagy-szebeni Kárpát-Egyesületnek mégis virágzó osztálya van Petrozsényben, mely elismerésre méltó, dicséretes eredménnyel működik. De a megyében, sőt vidéken is annyi tömörked a természeti szépség, annyi a turista teendő, hogy mindkettőnek bőven jutna, ha testvériesen megosztoznánk rajta. Hiszen éppen a turistaság alkalmas arra, hogy egyesítse a honfitársakat a természet kultúrában, a honzszeretben.

A legszebb kiltatásnak egyike az, a mit a turista a dévai várhegyről élvez. Vajha hasonló kiltatásai volnának a magyar turistaság ügyének Déván! Különbözik áll az Erdélyi Kárpát-Egyesület hunyadvármegyei osztályának ujjászervezése és fellendítése. E hazafias és a megye érdekében is fontos munkához előre is kérjük a történelmi társulat hathatós pártfogását. Petrozsény községéért lelkesedő lakosságának érdeklődő támogatását.

Végre még néhány szóra hiszen máris igen soká lefoglalt türelmüket. A dicső nagy örmény nemzet nem dicsélen hazai töredeke, e nem magyar eredetű, de legmagyarabb érzületű népelemünk, a szamosújvári örmény mint ember, melynek én tiszteletbeli igazgatója vagyok, összegyűjti saját multjának emlékeit. Ehhez készül járulni a keleti örménység és kulturkincseivel, hogy a gyűjteményt, mint egyetemes örmény muzeumot, letegye a magyar kultúra oltárára hála áldozatul azért, hogy a nagylelkű magyar nemzet itt új édes hazát adott a száradokon át ország-országúra üldözött örmény menekülőknek. Midőn e zseuge kultur intézmény tisztelő és elismerő üdvözlötlet tolmácsoltam egyuttal kegyes pártfogásukba ajánlom az örmény muzeumot. A történelmi társulatnak a jól megérdemelt sikert kívánom üdvös áldásos működéséhez.

*Íci-pici kutyácskából
Nemsokára kis kutyá lett,
S nem telt bele három hónap:
Nagy kutyának is beillett.*

*„Oh jaj, milyen ocsmány állat,
Ne is hozzák én élémbe!”
S kilökték a megnőtt kutyát,
Azt se kérdik, ebédelt-e?*

*Kis tehetség, mely nem árthat,
Elismerést könnyen láthat,
De a nagy, mely nagyot tehet,
Azt kilökök, — hacsak lehet.*

Gróf Zichy Géza.

Mulik a nyár.

Elöttem a sör: cudar keserű,
Elöttem virág, ha nem is piros,
És róvóm, róvóm egyenkint a sort
És fogy a tinta, fogy a papíros.
... Fehér kezemet nap égette rég,
Fehér lélekkel lányt szerettem én.
Ma már egy bus mult sovány kezekkel
Kiszáradt ajkkal, sárgán int felém.

Dal irni nyárról, a mi még régen
Hevített minket, bohó ifjakat,
Dalt irni nyárról, mi szívet érlelt
S letördelte a friss virágokat:
Oly nehéz nekem. Borult lélekkel
Vágyom vissza a szép tavaszba én.
S nem lehet menni ... Zokog a lelkem:
Vén vagy már látod, szegény fiu, vén.

Zöld lombok közt a völgyben pihenve
Sok embert látok — annyit boldogan,
A kiknek nincsen semmi a multból,
Nincs egy, a kinek gondja, buja van.
Dal az ajkon, dal, virág a szívben,
Móhon igyekszik mind szeretni, mind;
Mint hogy ha látnám bent a gyertyafényt
És a sötétet leskelődni kint.

Oh, ha én egyszer, nyári délután
Szívemre vonnám azt a kis leányt,
Nem volna engem ide-oda már
Az élet, amint eddig dobott, hányt,
Hanem lelkemből, szívből szeretve
Élnék boldogan, amint anyai más,
Nem jutna soha lelkemhez bánat,
Nem bántana a rövid elmúlás.

... Iszogatom, a söröm: keserű.
Ilyen csak egy van keserűbb nekem,
Hanem az aztán fájó keserű:
Az én megcsuklott, árva életem.
Jöjj csak jöjj szép nyár, elernyedtem lelkem,
Piros virággal mosolyra derítsd
S ha van még meleg, gyújts fel szívembe
A régi lángot, — elevenre szítsd.

Nil.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

Érdeklődő, Vulkan. Arról a lapási ügyről a tudósítást nem rendes tudósítónk írta. Különböztethetjük, hogy semmi olyant nem ír, amiért legteljesebb mértékben el nem vállalja a felelősséget. A mi riportunk az igazságnak mindenkor egészen megfelel, mert az információt első helyről szerezzük be. Nem gondolják önök, hogy az ilyen „hec” feltétlenül elítélendő? És a józanul gondolkodó, intelligens zsidó sem ott, sem másutt ilyen dologból nem csinál kázust. Nekünk pedig kötelességünk a nevelésigémet ostromozni és ezt a jövőben is meg fogjuk tenni. Elvégre mindenkinek a szájaíze szerint nem írhatunk, azt beláthatja.

Nil. A mint látja, versét közöljük. Könnyebb verseléssel próbálkozzék.

lró: Helyes. A ki bírja, marja.

Dal a paradí vizről. Lássá, lássa. Szereti, mert szagos. Ja, meg nagyon irya: Similis szmle gaudet.

N. N. Vulkan. Minthogy levelét névtelenül küldötte be, arra csak azért reflektálunk, mert hivatalból üldözendő kihágásról van szó s mert a visszaélést valószínűnek tartjuk, jó lesz ha tudomást szerez róla a csendőrség és rendőrség. Többek közt ezt írja ... jogában állván, hogy közvetve vagy közvetlenül az ipartörvény betartására felügyeljen tisztelettel hívom fel b. figyelmét azon

körülményre, hogy itt az ünnep és vasárnapi 10 órai zárást a mi a törvény rendel el csak fummigálják többen.

A nevet nem közölhetjük, csakis, ha aláírásával a felelősséget vállalja. De különösen a kereskedő játsza ki alaposan, úgy, hogy vasárnap 4—5 óráig tartja nyitva még pedig milyen hozzá illő fuffanggal kiállít két órát hozzátartozó személyében és azok mikor 50—60 lépésre közelednek a csendőrvagy rendőrszolgálatok, akkor jelzik, ha tele az üzlet vevővel ugysis lerántja a redőnyt egy arasznyira a küszöbötől és ha elmaradnak 50—60 lépésnyire újra felengedi s mivel ezt többnyire egyszer kell csak tennie így aztán csinálja tovább a törvény kijátzását szóval megérdemelné az ilyen idegen kutyá, hogy elbánnunk velük, mert az egész világ tudtával Magyarország kizárólag csak a magyaroké semmi vitakozás nélkül, mert nincs e földnek olyan népe és nem is volt soha, a ki tollunk elvehette volna, mi dédelgessük az összes idegeneket s végül, mint a tót ok kerülnek felül ez nincsen sehol így, mindenütt úr a tulajdonos nemzet és csak azután nagy sokára mást vegyünk, csak ezt a pár millió számláló Oláhországot nem ismernek azok más urat magoknál; adnak valakinek képviselőt, ha még tiszter annyian vannak, mint ok és ez nem helyes, ha oda megy valaki csak 6 hónapra meg kell tanulnia a nyelveket, akár akarja vagy nem, rákényszerítik, ilyennek kell tenni minden életrevaló népnek vagy ott van Amerika egy világrész Angol és angol törvényeknek kell meghajolni.

A világ összes népeinek, ha oda megyen még ruhába sem engedi be, másba csak polgári ruhába és kinek van kifogása ellene, senkinek.

Polgári kötelességem teljesítve maradtam

tisztelettel

N. N.

Egyet tanácsolunk és pedig azt, hogy jelentse fel az illetőt a maga helyén, szolgáltatson bizonyítékot a törvénytöréséről s meg fog győződni, hogy az illető igen-nel szemben Magyarországon a magyar törvények rendelkezésének a hatóságok érvényét szereznek. Ha ilyen esetről tudomása van, bűnpalástolást követett el, ha a megtorlásra módot nem nyújt illetékes helyen.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Két ház eladó.

Petrozsény község központján a Kossuth Lajos-utcában lévő házamat, (melyben özv. Bergerné kávéháza van) s a Mátyás-utca-ban lévő házamat szabadkézből előnyös feltételek mellett eladni szándékozom, Ertekezhetni

GROSS HERMANN,
tulajdonossal,

Fehérnemű varrásra és himzésre tisztelettel ajánlkozom s a legfokozottabb igényeknek megfelelő női kézimunkák kifogástalan végzésére, úgy helyben, mint vidéken, a fehérnemű varrásra házaknál is jutányosan vállalkozom.

Bilz Gyuláné

Petrozsény. Varhanek-ház emeletén.

Vérszegénységet

rendkívül gyorsan gyógyít a SCOTT-féle Emulsió és az ezen betegségből származó kedélytelenséget, esüggedést és gyengeséget is elhárítja. Az a jó hírnév, melyet a SCOTT-féle Emulsió kivívott magának, különösen

vérszegénység

A Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

eseteiben, azon alapszik, hogy annak elkészítéséhez azokat a legfinomabb szereket használják, melyek pénzért egyáltalában beszerezhetők, s a melyeket sok évi tapasztalat alapján tudtak felismerni, továbbá, hogy ezen alkotórészek a sajátos SCOTT-féle eljárás által izletes, könnyen emészthető Emulsióvá dolgoztatnak fel. Ennek eredménye ezen készítmény, melynek tápereje felülmúlhatatlan.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér

Kapható minden gyógyszerárban.

Hölgyek figyelmébe!

Van szerencsém a mélyen tisztelt hölgy közönségnek b. tudomására hozni, hogy a fővárosban szerzett tapasztalatok szerint Petrozsényben a Junger Simon-féle házban

női fodrász üzletet nyitottam, hol elvállalok e szaknába vágó divatos hajfésülést, hajfestést és parokakészítést is.

Közkívánatra házhoz is elmegyek.

A mélyen tisztelt hölgy közönség b. pártfogásába ajánlva magamat, vagyok tisztelettel;

Özv. STEINER HENRIKNÉ.

Friss hal.

Hetenként csütörtök délután friss-érkezésű jegelt mindennemű dunai halak a GRUBER-féle tiszteletben kionként 60 krajcárért lesznek árusítva.

Kinek olesó jelzalogos törlesztéses

kölesönre szüksége van

forduljon

MUNZVÁN ZIVADARHOZ,

aki szívesen szolgál utbaigazítással.

Lakik: Petrozsényben, (Zárdaépület emeletén.)

„Uj üzlet“

üveg- és porcellánraktár.

Van szerencsém a tisztelt közönségnek b. tudomására hozni, hogy a főtéren Joánovits-féle házban dusan felszerelt és a modern kívánalmaknak megfelelő üveg- és porcellán-üzletet nyitottam.

Nagy választék étkezés, kávé, teás, moccás, mosdó készletekben és zománcozott edényekben, továbbá lámpákban és minden e szaknába vágó cikkekben. Üvegezést képereterezést olesó árakban eszközölök.

A Petrozsény és vidéke nagyérdemű közönségnek becses pártfogását kérve vagyok kész szolgálatára

Mittelmánn Jakab.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek és a legovatosabban csomagolva szállítanak.

ÜZLETÁTHELYEZÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

butor és kárpitosüzletemet

a GRUBER-féle házból október hó 1.-től a KOHN LÁZÁR-féle házba (Graffius gyógyszerházzal szemben) helyeztem át.

Még arról is bátorkodom értesíteni a mélyen tisztelt közönséget, hogy a napokban több vagonrakomány különféle faragott diszes kivitelű modern butorom érkezett és ezután állandóan dús választékkal fogok a n. é. közönség b. rendelkezésére lenni, úgy hogy a legmészebbmenő igényeket is kitudjam elégíteni.

Elvállalok egész lakberendezést is képes árjegyzékből összeállított minták szerint.

Továbbá megemlítem, hogy kárpitosműhelyemet is kibővítettem és ezen szakmába vágó összes munkákat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig jutányosan eszközölöm. — Mintaválaszték szerint készítek: divánokat, ottomant, székeket stb. stb.

Továbbá ugyancsak igen szép összeállított minta szerint elvállalok új ablakredőnyök készítését és felszerelését, valamint javításokat is.

A mélyen tisztelt közönség szíves pártolását kérve vagyok

teljes tisztelettel:

Goldstein Albert,
kárpitos, disztő és butorraktáros Petrozsény
(Főutca, Kohn Lázár-féle ház.)

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek és a legovatosabban csomagolva szállítanak.

Szálloda megnyitás.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy Petrozsényben, a Kossuth Lajos utcában levő, újonnan átalakított és berendezett a modern kívánalmaknak mindenben megfelelő

EMKE SZÁLLODÁT

f. év szeptember hó 29-én megnyitotuk.

A szállodában 14 kényelmesen berendezett szoba van. Modern kávéház és étterem! Izletes, polgári konyha! Kitűnő italok. Minden vonatnál kocsik.

Havi abonenseket házonkívül is fogadunk.

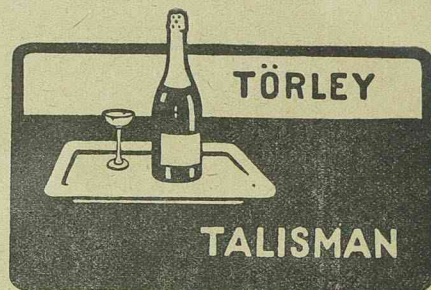
Naponta DREHER-féle KORONA-SÖR.

A 1. ker. utazó uraknak kedvezmény.

A nagyérdemű közönség becses jóindulatát és számos látogatását kéri:

SOHR HENRIK és WEISZ JENŐ

szállodások.

KIS HASZON, NAGY FORGALOM!

Bevásárlási utamról hazaérkezve értesíteni kívánom a n. é. közönséget, hogy kedvező vásárlások által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy dacára a minden cikkben történt nagy áremelkedésnek dusan ellátott raktáromon az árukat még a régi olcsó árakban boesájtom a tisztelt közönség rendelkezésére, miután elvem kis haszon, nagy forgalom.

RŐFÖSÁRUKBAN: Mindennemű vásznak, chifonok, oxfordok, zefirek, kanavászok, cibelinek, női angol-szővetek, flanelok, kartonok, szatinok, kitűnő minőségű mosó parchetok és olcsóbb parchetok is. Asztalkészletek, paplanok, Rouge-Satin és kasmirból. Függönyök: Füll, csipke és szövetből. Patent harisnyák, ágys és asztalterítők, falvédők nagy választékban. Selyem félkeztű, férfi és gyermek ruhák, lizsterek, téli kabátok, ugyszinten férfi és fiu kalapok, nemkülönbén férfi, női és gyermek cipők, ugyanezeknek ingek mindenfajta trikoáruk. Továbbá: Blusok, női kalapok, leánykaruhák, keztyűk, gallér és kézelők, nyakkendők, férfi, női és gyermek harisnyák, zsebkendők, ingek, corsetták, kötények stb. stb.

Női fekete, fehér és Cretonkötény kiadásítás.

Rendkívül nagy választék szebnél-szebb női övekben.

A híres KOBRAK-féle női és férfi cipők szabott árakban és jótálas mellett csakis nálam kaphatók. (Hazai gyártmány)

Midőn még a nagyérdemű közönségnek fentebb részletezett áruimat figyelmébe ajánlani bátor vagyok, kérem egyuttal, hogy a nagybecsű látogatása által azoknak jó minőségéről és olcsóságáról személyes meggyőződés szerezni méltotassék.

Szolid és pontos kiszolgálásról előre is biztosítva vagyok, a mélyen tisztelt vevőközönségnek

kitűnő tisztelettel:

WEISZ REZSŐ divatáruháza
PETROZSÉNY (fő-utca).

KIS HASZON, NAGY FORGALOM!

NYOMATOTT FIGULI ANTAL GYORSSAJTÓJÁN PETROZSÉNY

Ne vegyünk vak írógépet!

Vegyünk az eddigi összes írógépeket felülmuló és egyedüli, legjobb 7-es modellű állandóan látható írásu

„ADLER” írógépet

az írógépek remekét, mely az 1906. milánói kiállításán a legnagyobb díjjal a „Grand-Brix”-vel lett kitüntetve. Az „ADLER” írógép az összes eddigi írógépeket a legnagyobb mérvben fölülmulja. Az egész világon a jövő gépének tekintik és ismerik el.

A mimeograph az „ADLER” írógépénél használható legjobban. Szénpapiros segítségével egyszerre 15—20 példány is írható.

Megtekinthető és megvehető nagyon kényelmes részlettörlesztésre.

Ára **550.—K.** gyári ár!

≡ Bérmentve szállítva. ≡

Gruber-féle üzletben,

ahol bővebb felvilágosítással szívesen szolgálnak. Egyedüli képviselő Hunyadvármegye részére!

ELADÓ

esetleg bérbe adó

Lupény községben (Brája) üzlethelyiséggel bíró ház.

Bővebb értesítést ad Dr. GROSZ N. IGNÁC ügyvéd Lupényben.